

Potilastiedon arkiston kieltomuutokset

Työpaja 28.10.2022

Potilastiedon arkisto

Kan
ta

Käsiteltävät asiat

- Yleistä muutoksesta
- Toiminnallisten vaatimusten muutokset
- Uuden kieltolomakkeen rakenne ja käsittely tahdonilmaisupalvelussa
- Päivitetyt tekniset määrittelyt

Potilastiedon arkiston kieltomuutokset, yleistä

- Potilastiedon arkiston kieltolomake muuttuu 1.1.2024. Kieltolomakkeeseen on tulossa seuraavat täydennykset:
 - Tuki puolesta asiointille: kiellon yhteyteen voidaan kirjata tieto kiellon asettajasta tai asettajista sekä asettamisen ajankohdasta.
 - Tieto laajasta luovutuskiellosta lisätään kieltolomakkeelle (Erillinen laajan luovutuskiellon lomake (LKIE) poistuu).
 - Kieltolomakkeella voi asettaa kiellon myös yksityiseen työterveysrekisteriin.

Kieltolomakkeen tulevat muutokset 1.1.2024

- Uusi kieltolomake otetaan käyttöön 1.1.2024.
- Asiakas voi asettaa laajan luovutuskiellon 1.1.2024 lähtien Omakannassa tai sote-toimijalla potilastietojärjestelmällä. Mahdollisuus Omakannassa tai toisessa potilastietojärjestelmän kautta asetettuun laajan luovutuskieltoon on huomioitava myös Kanta-palveluiden ulkopuolisissa luovutuksissa 1.1.2024 lähtien!
- Nykyisen määrittelyn mukaiset kieltolomakkeet ja niille asetetut kiellot jäävät voimaan myös 1.1.2024 jälkeen.
- Nykymäärittelyn mukaisella kieltolomakkeella ei pysty versioimaan kielloja, jos henkilöllä on jo asetettu kielloja uudemmalla kieltolomakkeen versiolla.
- Potilastietojärjestelmän on osattava käsitellä sekä nykyistä että uutta kieltolomaketta. 1.1.2024 jälkeen arkistoinnissa voidaan käyttää uutta versiota.

Potilastiedon arkiston toiminnalliset määrittelyt versio 1.4

- Potilastiedon arkiston toiminnalliset määrittelyt v1.4 on julkaistu 26.9.2022. [Potilastiedon arkiston toiminnalliset vaatimukset sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmille - Järjestelmäkehittäjät - Kanta.fi](#)

Kieltokäsittelyn toiminnalliset vaatimukset, SHV11

- Vaatimusta SHV11 on tarkennettu

Vaatus SHV11	Kun luovutuskielto kohdistetaan palvelujen antajaan, palvelujen antajan rekisteriin, palvelutapahtumaan, yksityiseen työterveysrekisteriin tai kyseessä on laaja luovutuskielto , niin tietojärjestelmän tulee tallentaa kieltoasiakirja tahdonilmaisupalveluun käyttäen Kansallisen koodistopalvelun tietosisältöä eArkisto/Lomake - Luovutuskielto ja luovutuskiellon peruutus (1.2.246.537.6.12.2002.331) ja sen uusinta saatavilla olevaa versiota.	Kieltoja käsittelevä järjestelmä
-------------------------	---	--

Kieltokäsittelyn toiminnalliset vaatimukset, SHV38

- Vaatimusta SHV38 on tarkennettu

Vaatus SHV38	Järjestelmässä tulee pystyä asettamaan ja poistamaan kieltoja kohdistuen palvelujen antajaan, palvelujen antajan rekisteriin, palvelutapahtumaan, yksityiseen työterveysrekisteriin sekä kaikkiin potilaan potilastietoihin (laaja luovutuskielto).	Kieltoja käsittelevä järjestelmä
-------------------------	---	--

Kieltokäsittelyn toiminnalliset vaatimukset, SHV15

- Vaatimusta SHV15 on tarkennettu

Vaatimus

SHV15

Yksityisessä terveydenhuollon tietojärjestelmässä tulee kiello pystyä kohdistamaan vähintään toimintayksikön [omiin](#) palvelutapahtumiin ja [työterveyshuollon rekisteriin](#).

Kieltoja
käsittelevä
järjestelmä

Kieltokäsittelyn toiminnalliset vaatimukset, SHV16

- Vaatimusta SHV16 on tarkennettu

Vaatus SHV16	Julkisessa terveydenhuollossa tulee kiello pystyä kohdistamaan vähintään omaan palvelunantajaan, omaan palvelun antajan rekisteriin tai omaan palvelutapahtumaan.	Kieltoja käsittävä järjestelmä
-------------------------	---	--------------------------------------

Kieltokäsittelyn toiminnalliset vaatimukset, SHV37.1

- Uusi vaatimus SHV37.1

Vaatimus

SHV37.1

Tietojärjestelmän käyttäjän tulee pystyä tulostamaan alaikäisen potilaan huoltajalle kieltoyhteenveto, jossa huomioidaan alaikäisen asettamat kiellot tietojen näkymisestä huoltajille. Tuloste tulee hakea tahdonilmaisupalvelusta käyttäen hakurajauksena näkymää ”Potilastiedon arkistoon tallennettujen tietojen luovutuskieltojen yhteenveto” (näkymän tunniste 338). Muita asiakirjoja ei voi hakea samassa haussa.

Kieltoja
käsittävä
järjestelmä

Huomioitavaa - kieltokäsittelyn toiminnalliset vaatimukset

- Terveysthuollon ammattihenkilölle tulee nähdä selkeästi erottuvalla tavalla sellaiset palvelutapahtumat, joihin alaikäinen on asettanut kiellon tai kieltänyt näyttämisen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle
- Esimerkkitalanne: alaikäinen ja huoltaja asioivat yhdessä terveydenhuollon ammattilaisella
 - Terveysthuollon ammattilainen ei saa ottaa puheeksi tai viitata sellaisiin alaikäisen palvelutapahtumien tietoihin joiden näkymisen huoltajalle alaikäinen on kieltänyt

Taulukko 3.43 Vaatimukset alaikäisen tietojen luovuttamisesta huoltajille

Vaatus ID	Vaatus	Tärkeys
STRQ9	Potilastietojärjestelmä näyttää käyttäjälle kyseiseen palvelutapahtumaan liittyviä potilaskertomustietoja katseltaessa tai käsiteltäessä, jos palvelutapahtuma-asiakirjaan liittyy kieltä tietojen luovuttamisesta huoltajille tai alaikäisen tahtoa ei ole voitu selvittää -merkintä.	Pakollinen

Uusi kieltolomake, rakenne

- Lomakerakenteen versiot
- Arkistointi
- Versiointi
- Haku
- Lomakkeen muutokset
 - Rakenteen muutokset
 - Kommentit
 - Muutokset kommenttikierroksen jälkeen
- Tarkastukset

Potilastiedon arkiston kielloasiakirjan lomakerakenteet

- Kieltoasiakirjan lomakerakenteen uusi kommentoinnilla ollut versio on julkaistu koodistopalvelimella 5.9.2022

[eArkisto/Lomake - Luovutuskielto ja luovutuskiellon peruutus](#)

Koodistopalvelimelta löytyvät nyt versiot

- eArkisto/Lomake - Luovutuskielto ja luovutuskiellon peruutus 20120110
 - Tuotantoversio
- eArkisto/Lomake - Luovutuskielto ja luovutuskiellon peruutus 20240101
 - Luonnosversio
 - Tulee tuotantokäyttöön 1.1.2024.

Kieltoasiakirjan arkistointi

- 1.1.2024 alkaen voidaan kieltoasiakirja tuottaa käyttäen lomakerakennetta 20120110 tai 20240101.
- Arkistointi palvelupyynnöllä PP23.
- Henkilöllä voi olla yksi voimassaoleva Potilastiedon arkiston kieltoasiakirja.
- Lomakerakenteen versiosta riippumatta kieltoasiakirja arkistoidaan samaan Tahdonilmaisupalvelun versiopuuhun.
- Potilastiedon arkistoon jo arkistoituja kieltoasiakirjoja ei konvertoida uuteen lomakerakenteeseen.

Kieltoasiakirjan versiointi

- Kahden lomakerakenteen voimassaolo vaikuttaa kieltoasiakirjan versiointiin:
 - Jos henkilön voimassaoleva kieltoasiakirja noudattaa lomakerakennetta 20120110, se voidaan korvata kieltoasiakirjalla joka noudattaa lomakerakennetta 20240101. Toistaiseksi myös lomakerakennetta 20120110 voi käyttää.
 - Jos henkilön voimassaoleva kieltoasiakirja noudattaa lomakerakennetta 20240101, se voidaan korvata kieltoasiakirjalla joka noudattaa lomakerakennetta 20240101. Lomakerakennetta 20120110 ei voi käyttää.

Kieltoasiakirjan mitätöinti

- Kieltoasiakirjan voi jatkossa mitätöidä, jos mitätöitävä asiakirjaversio on 1
 - Mitätöintimahdollisuus tulee tuotantokäyttöön samaan aikaan uuden lomakerakenteen version kanssa.
 - Mitätöivässä asiakirjassa ei ole lomakerakennetta, joten lomakerakenteen versio ei vaikuta mitätöintiin.
 - Ominaisuus on tarkoitettu lähinnä väärälle henkilölle tehdyn kieltoasiakirjan poistamiseen.
 - Kieltoasiakirjan muita versioita ei voi mitätöidä.

Kieltoasiakirjan haku

- Kieltoasiakirjat haetaan jatkossakin palvelupyynnöllä PP24 tai PP25.
- Viimeisimpien versioiden haussa palautuu henkilön voimassaoleva kieltoasiakirja: 1.1.2024 alkaen voi siis palautua kieltoasiakirja jonka lomakerakenne on 20120110 tai 20240101 mukainen.
- Kaikkien versioiden haussa voi palautua molempia lomakerakenteita.
- Järjestelmässä tulee varautua siihen, että jatkossakin voi haussa palautua vanhaa lomakerakennetta 20120110.
- Järjestelmässä tulee varautua vastaanottamaan 20240101 lomakerakenne.
 - Vaikka järjestelmä ei vielä pystyisi tuottamaan 20240101 lomakerakennetta, se tulee pystyä vastaanottamaan.
 - Lomakesisältö on pystyttävä käsittelemään ja näyttämään tarvittavilta osin siten, että esim. laaja luovutuskielto pystytään huomioimaan Kannan ulkopuolisissa luovutuksissa.

Kieltoasiakirjan lomakerakenteen muutokset

- Kieltoasiakirjan uudessa 20240101 lomakerakenteessa on mukana aikaisemman lomakerakenteen sisältämät kieltotyypit. Niiden tunnisteet (codeld) on säilytetty ennallaan.
- Potilaan henkilötiedot on siirretty lomakkeen alkuun
- Laaja luovutuskielto on lisätty lomakkeelle
- Lisätty osio yksityisen terveydenhuollon rekisterit
- Kaikkiin kieltöihin lisätty osio ”laillisen edustajan henkilötiedot”
- Allekirjoitus-osion termistö muutettu, poistettu allekirjoitukseen viittaavat tekstit
- Asiakirjan tallentaja -osio yhtenäistetty KINFO-lomakkeen kanssa
- Lomakkeella otettu käyttöön termi ”yksityiskohtaiset luovutuskiellot”, mikä niputtaa muut kiellot kuin laajan kiellon ja luovuttaminen hätätilanteessa -valinnan
- Lomakkeella käytetään termiä terveystietojen luovutuskielto, koska kieltöjä voidaan hyödyntää myös Kannan ulkopuolisissa luovutuksissa (Uudenmaan väliaikainen tiedonsaantioikeus)
- Ohjetekstejä on lisätty.

Kommenttikierroksella saadut kommentit

- *Kiitos kommenteista! Kommentit on käsitelty ja niihin on vastattu kysyjille.*
- Toiminnallisia vaatimuksia ei ollut vielä julkaistu kommenttikierroksen alkaessa (julkaistu 26.9.2022)
- Tallentavan tahon palveluyksikön toteutusohjeen yhtenäisyys muiden tahdonilmaisupalvelun lomakkeiden kanssa (yhtenäistetään)
- Kieltoasiakirjan versiointi eri lomakeversioilla ja mitätöinti
- Lomakerakenteen monimutkaisuus ja laillisen edustajan rakenteen monistuminen, kun jokaiselle kieltotyypille tehty oma rakenne
- Laillisen edustajan tietoryhmän toistuman tarpeellisuus eri kieltotyypeissä
- Peruste-kentän käyttö siirtymävaiheessa (ohjeistusta tulossa [9.11. Kanta-infossa](#))
- Toimintamalliin liittyviä kysymyksiä siitä, mitä kieltoja organisaatiossa tulee pystyä asettamaan
- Toimintamalliin liittyvä kysymys järjestelmän sisäisistä luovutuksista

Kommenttikierroksen jälkeen tehdyt tarkennukset

- Työpajassa esiteltävään lomakerakenteeseen on tehty muutamia tarkennuksia, joita ei vielä ole julkaistu koodistopalvelimella

Tieto	Muutos
Description	Kaikkien tietojen määritelmän käänös lisätty
LongName	Lähes kaikkien tietojen pitkän nimen käänös lisätty tai muuttunut
BeginningDate	Uusien kenttien BeginningDate tulevaisuudessa aiheuttaa käsityötä ohjelmallisessa käsittelyssä. Muutetaan joko heti voimaan teknisten käsittelyjen helpottamiseksi tai sitten 1.1.2024 jolloin lomake tulee tuotantokäyttöön (ei vielä ratkaistu).
Syntymäaika	shortName puuttui, lisätty
Peruste	puuttui Siirtomuotoon=T, lisätty
Luovutuskiellon asettamisen, peruuttamisen tai peruuttamisen ajankohta	Toteutusohje tarkennettu: sekunnin tarkkuus
Laajan luovutuskiellon asettaneen tai peruuttaneen laillisen edustajan henkilötiedot	Toteutusohje muutettu: toisteisuuden ohjeistus lisätty
Laillisen edustajan rooli	Toteutusohje muutettu: poistettu toimintamalliin kuuluva sääntö
Palvelunantaja (julkinen terveydenhuolto)	Koodiston nimi korjattu
Luovutuskieltojen asettajan/peruuttajan sukunimi ja etunimet	Ehdollinen pakollisuus puuttui, lisätty
Tallentavan tahon palveluyksikkö	Kentän täyttöohje -teksti muutettu
Lomakkeen metatiedot	Poistettu pakollisuus, ei tule siirtomuotoon
Templateld	Poistettu pakollisuus, ei tule siirtomuotoon
Lomakkeen omistajan määrittelyversio	Poistettu pakollisuus, ei tule siirtomuotoon

Kieltoasiakirjan arkistoinnissa tehtävät tarkastukset

- Tahdonilmaisupalveluun arkistoitaessa tehdään
 - Sanomatarkastukset
 - Asiakirjan header-osan tarkastukset
 - Lomakerakenteen tarkastukset käytetyn lomakeversion mukaisesti
 - Lomakerakenteelle 20240101 tarkemmat tarkastukset kuin lomakerakenteelle 20120110.
- Toimintamalliin liittyviä yksityiskohtia ei tarkisteta arkistoitaessa.
 - Esim. Ei kieltotyypin ja laillisen edustajan roolin välistä tarkistusta.
- Validointipalveluun tulee oma schematron lomakerakenteelle 20240101.
Lomakerakenteen 20120110 schematron on käytettävissä niin kauan kuin sen arkistointi on sallittu.

Kieltolomake, tekniset määrittelyt

- Potilastiedon arkiston Medical Records
- Potilastiedon arkiston CDA R2 Header,
- Rajapintakäyttötapaukset potilastiedon arkiston ja liittyvän järjestelmän välillä
- Potilastiedon arkiston määrittelykokoelmat ja voimassa olevat muut määrittelyt
- Kevyet kyselyrajapinnat
- Esimerkkiasiakirjat

Tekniset määrittelyt

- Potilastiedon arkiston Medical Records 3.0 ja 3.0.1
 - asiakastietolakiin liittyviä termimuutoksia, ei kieltoasiakirjaan liittyviä muutoksia
- Potilastiedon arkiston CDA R2 Header 4.66.3
 - ei kieltoasiakirjaan liittyviä muutoksia
- Rajapintakäyttötapaukset potilastiedon arkiston ja liittyvän järjestelmän välillä, v 2.22 RC1
 - Kieltoasiakirjan 20240101 lomakerakenteen käsittely lisätty
 - Luku 8.6: Arkistoi asiakirja Tahdonilmaisupalveluun; Lisätiedot
 - Luku 15.6: Korvaa Tahdonilmaisupalvelun asiakirja; Lisätiedot
 - Luku 21.6: Hae Tahdonilmaisupalvelun asiakirjoja; Lisätiedot
- Potilastiedon arkiston määrittelykokoelmat ja voimassa olevat muut määrittelyt
 - Päivitetty edellä mainittujen dokumenttien versiot
- Kevyet kyselyrajapinnat
 - Määrittely julkaistaan myöhemmin

Kieltoasiakirjojen XML-esimerkit

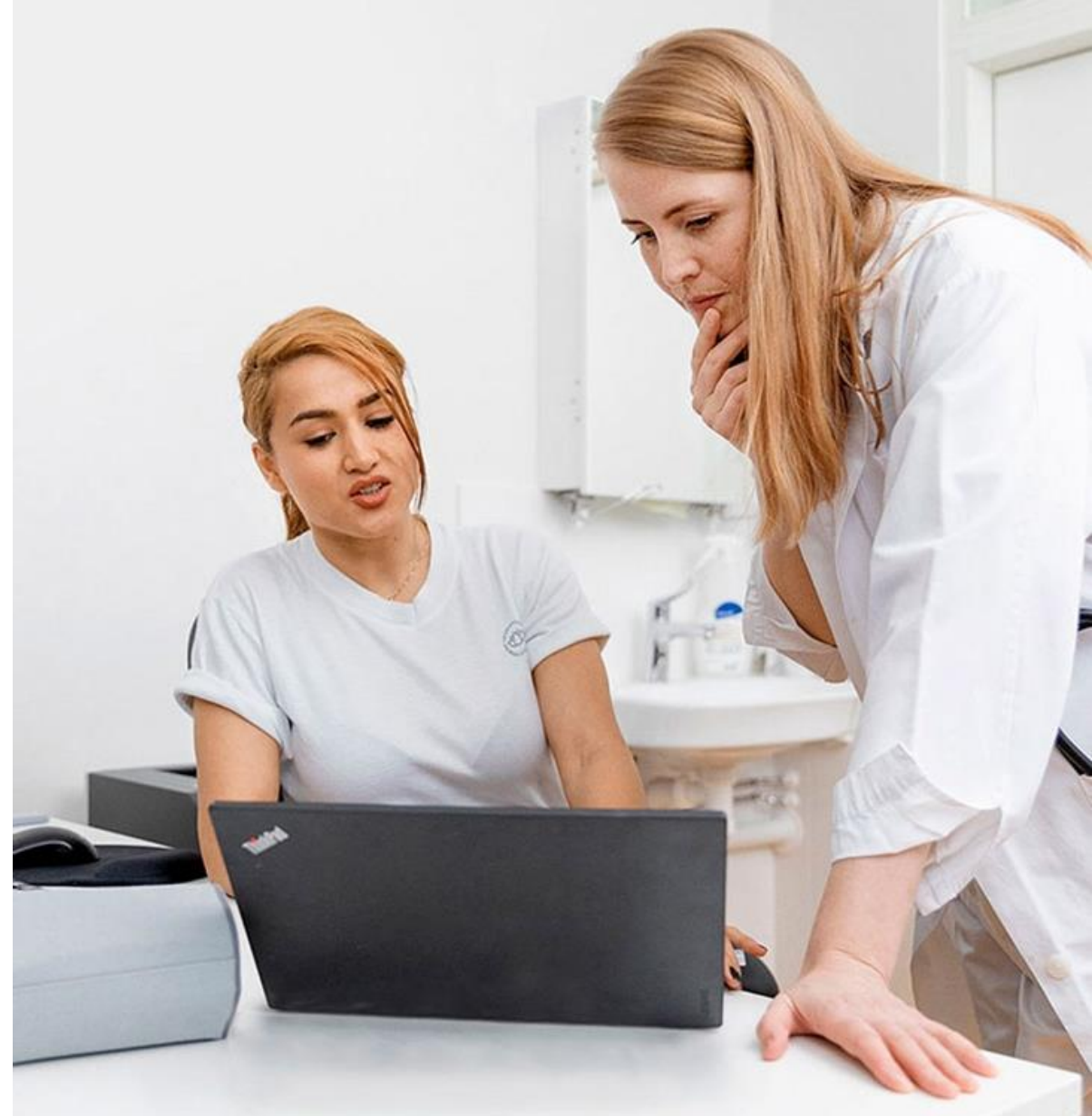
- Lomakerakenteen 20240101 esimerkkiasiakirjojen ensimmäiset luonnokset on julkaistu paketissa [Potilastiedon arkiston esimerkkiasiakirjat ja –sanomat](#)
- Tiedostot:
 - KIE_20240101: Ei kieltoja voimassa, täysi-ikäinen potilas
 - KIE_20240101: Vanhoja ja uusia kieltoja, täysi-ikäinen potilas
 - KIE_20240101: Vanhoja ja uusia kieltoja, täysi-ikäinen potilas, puolesta asiointi
 - KIE_20240101: Vanhoja ja uusia kieltoja, alaikäinen, puolesta asiointi
- Esimerkit päivitetään kun lopullinen lomakerakenne on julkaistu Koodistopalvelimella.

Kysymyksiä ja vastauksia

Kieltolomakkeen tulevat muutokset, kehittämisen aikatauluista

- Täydennetyt tekniset määrittelyt julkaistaan Q3/2022 aikana.
- Päivitetty KIE2024-lomake julkaistaan Koodistopalvelussa lähiaikoina.
- Uuden kieltolomakkeen käyttö on tuettuna ja testattavissa ja asiakastestiympäristössä Q1/2023
 - HUOM! Ei koske OmaKantaa, aikataulu tarkentuu myöhemmin

Kieltolomakkeen tulevat muutokset, käyttöönotosta

- Asiakastietolain mukaan laaja luovutuskielto ja mahdollisuus kieltää yksityinen työterveysrekisteri on otettava käyttöön viimeistään 1.1.2024.
- Koska terveydenhuollon luovutuskieltoja hyödynnetään Uudellamaalla myös Kannan ulkopuolisiin luovutuksiin, ei muutosta voi ottaa käyttöön vielä alkuvuonna 2023 tuotannossa. Alueella käytettävien potilastietojärjestelmien tulee ennen käyttöönottoa osata käsitellä myös uudet kieltotyypit, erityisesti laaja luovutuskielto.
- Tuotantokäyttöönoton aikataulusta sovitaan myöhemmin, mutta sitä ei ole mahdollista siirtää 1.1.2024 jälkeiseen aikaan.

Kanta

Kiitos!

Potilastiedon arkiston kehitystiimi, Kanta-palvelut

Olemme myös somessa

  @kantapalvelut